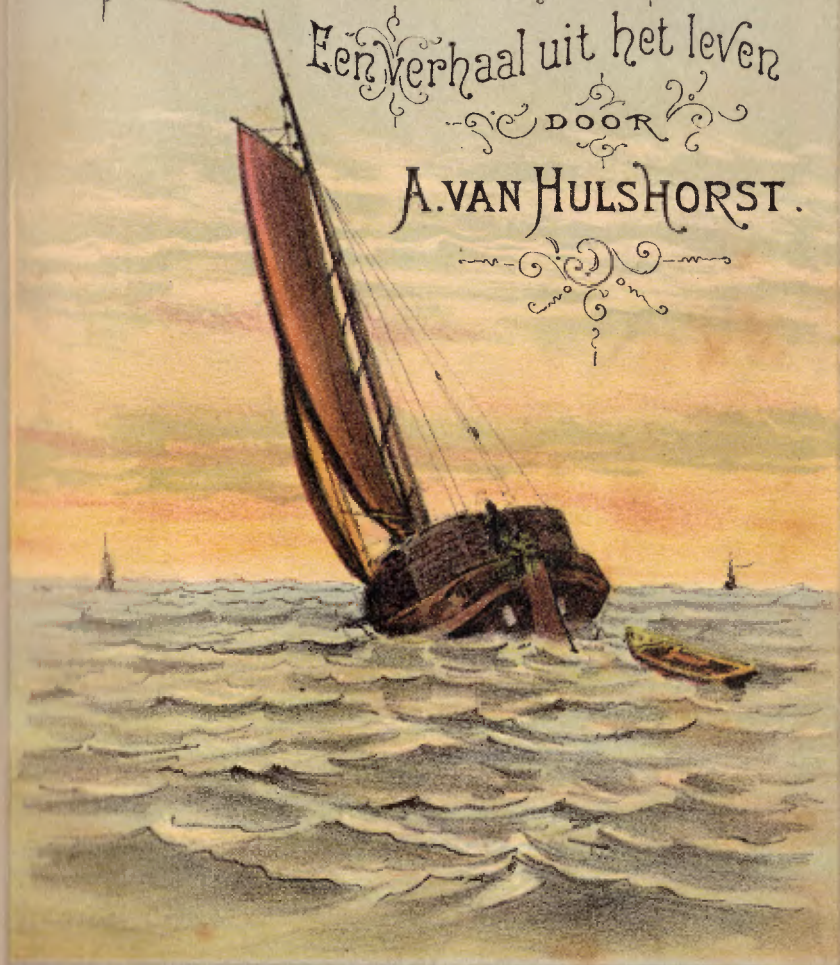

EEN STORM OP ZEE

Een verhaal uit het leven

DOOR

A. VAN HULSHORST.

'S GRAVENHAGE, A. BERENDS.

EEN STORM OP ZEE.

EEN VERHAAL UIT HET LEVEN

DOOR

A. VAN HULSHORST.

Schrijver van „Schipper Douma”.

's GRAVENHAGE.
A. BERENDS.

I.

Het is een regenachtige, winderige morgen, in 't laatst van October. Het wijde watervlak der Zuiderzee ziet er woest en verlaten uit. Slechts hier en daar is een enkel zeil te ontdekken, terwijl op andere dagen het soms „zwart” is van de schepen. 't Is dan ook niet veel weêr om uit te zeilen!

Zie maar, hoe ginds, onder den forschen druk der westelijke vlagen, dat tjalkschip op zijde helt. Gierend blaast de wind door het want en in de zeilen, die van twee reven gheschen, toch zóóveel wind opvangen, dat het vaartuig in lij tot aan de dekplank onderduikt. Wild en stormachtig staat de lucht en hol de zee. Zie ze daar komen aanrollen, die golven, gekroond met vlokkig schuim, dat in de droevig bleeke najaarszon zoo nu en dan een flauwe schittering te voorschijn roept. Met doffen dreun breken zij aan stuurboord tegen het schip en doen telkens een nevel van waterdamp opstuiven of werpen vóórop kluiver en fok ter halver hoogte nat. Nu en dan duikt het voorschip tot aan de kluisborden ¹⁾ in de bruisende baren en neemt zooveel water over, dat telkens de voorplecht voor een wijle in een zee schijnt herschappen. En wanneer de schipper maar even te schraal bij den wind houdt, klapperen de voorzeilen met

1) Planken ter weerszijden van den steven, waarin gaten, waar-door de ankerketting loopt.

donderend geweld en rukken zij aan de schoten, of alles uit elkander moet.

„'t Is bar genoeg, schipper!” zegt de knecht, „'t waait, dat het rookt.”

„Ja,” antwoordt de aangesprokene, „er is te veel wind; maar we zijn er nu eenmaal in, we moeten er ook zien uit te komen.”

„We hadden misschien beter gedaan, als we onder Schokland gebleven waren. We zeilen den boel nog uit mékaar!”

„Dat nog zoo dadelijk niet, ofschoon 't er niet beter op wordt. Maar de lucht stond voor een paar uur nogal „knap”; ik had eigenlijk beter weér verwacht.”

„Ik ook. En 't is waar, als je al een dag of drie onder „'t Land”¹⁾ gelegen hebt, begin je al gauw te verlangen om weg te komen. En dan waag je het soms, al staat de lucht niet zoo bijster mooi.”

„We treffen het in één opzicht goed; we kunnen flink boven den wal liggen²⁾. Ik was straks bang, dat de wind zou gaan krimpen”³⁾.

„Dan was er heelemaal geen zeilen tegen geweest. We schieten nu al aardig op; we zijn goed dwars van Elburg.”

En de knecht kijkt, dit zeggende, naar een toren, die zich, hoewel onduidelijk, ver in het oosten boven de woelende wateren verheft.

„Ja, het ergste hebben we gauw geleden. Als wij een eindje binnen Elburg⁴⁾ komen, wordt het water wat kalmer; dan zeilt het gemakkelijker. We zullen het, als 't half kan, in de zeilen zien te houden tot binnen Harderwijk, dan hebben we tenminste reê.”

„Ja, met stormweer zou 't hier kwaad liggen zijn!”

„Dat geloof ik. 't Is mij éénmaal overkomen, maar we hadden het hard te verantwoorden.”

1) Schokland.

2) Boven den wal zeilen.

3) Naar 't Zuidwesten terugloopen.

4) Zuidwest van Elburg.

„Zal ik nu eens een poosje sturen, schipper?”

„Ja, dat is goed. Je kunt er met zulk weertje moe van worden. Hier, . . . denk er om! Heb je het vast?”

„Ja, — weg maar, schipper!” De knecht heeft de stuurlijn vastgegrepen en drukt ijlings met kracht het roer te loevert op, daar een verkeerde vlaag meer van voren invalt.

Zoo gaan een uur of drie voorbij. Een paar malen moet de knecht zelfs den nok neergooien, als met een bui er zóóveel wind komt, dat de schipper het water bij zich op het achterdek krijgt. Maar dat duurt gelukkig niet heel lang, de nok kan spoedig weer worden opgehaald, en stampend en steunend, en ryzend en dalend, in wilde, onregelmatige bewegingen, vervolgt het vaartuig zijn weg. Allengs wordt de zee minder; er is niet meer zooveel water onder de kiel en tengevolge daarvan loopen er minder hooge zeeën. De wind blijft echter met onverzwakte kracht doorwaaien, ja schijnt nog wel in sterkte toe te nemen.

„Ziezoo, we zijn er haast. En 't is maar goed ook; 't is geen „vaarbaar” weér!”

„Neen, hoor! Wat begint de lucht poesterig¹⁾ te staan.”

„Nou, daarginds komt weer een leelijke bui aanzetten!”

„Ja, jongen! Maar we zullen het toch nog een eindje laten loopen. Doch ga maar vast naar voren en maak het anker klaar.”

De knecht volgt onmiddellijk dit bevel op, loopt een, twee, drie over den bovenlast heen naar voren en springt op de plecht, waar hij eenige vademen ketting naar boven haalt en het anker van den boeg zet.

„Zullen we den kluiver maar niet vast bergen?” schreeuwt hij naar achteren.

De stuurman geeft door knikken een toestemmend antwoord. De knecht maakt den uithaler²⁾ los, na alvorens

1) Buiig.

2) Touw, waarmee de kluiver voor op den boegspriet wordt gehaald.

het val¹⁾ op een slipper te hebben gezet en roept dan:
„Klaar, hoor!”

Nu brengt de schipper het roer aan lij, het vaartuig loeft op, en klaterend vallen de zeilen „blind.” Met donderend geluid golft het stevige zeildoek op de stormvlagen; de damp stuift eruit. Zoo snel mogelijk haalt de knecht den kluiver op steven; daarop vliegt hij naar het val, rukt het los en trekt met geweld het wederstrevende en telkens door den wind opgenomen zeil naar beneden en binnen boord.

De stuurman heeft in dien tusschentijd het roer al lang weer te loevert gebracht, de zeilen zijn weer vól gevallen en het schip heeft zijn ouden koers hernomen. Na den kluiver goed bevestigd te hebben, plaatst de knecht zich terzijde van den mast, tegen den turflast; daar staat hij eenigszins uit den wind.

Hoor, wat giert de wind door het touwwerk, wat gonzend geluid maakt hij in de zeilen! Net, of er wel honderduizend horzels aan 't soemen zijn. Zie den mast eens buigen! Luister, de rabanden²⁾ „kraken het uit”! Ze moeten het kunnen vandaag!

„Brr! — daar zou je van oprfrischen!” denkt de knecht bij zichzelf, nu een groote golf over den boeg heen op het voordek rolt, zoodat hij halfweg de knieën in 't water staat en het schuim hem in groote vlokken om de ooren vliegt. Maar hij heeft een paar flinke waterlaarzen aan en is dus voor geen kleintje vervaard.

„Daar heb je hem al!” vervolgt hij binnensmonds, nu een fijne stofregen begint te vallen en als meel over de toppen der golven voortstuift.

„Nou, nou! die is niet mis!” gaat hij voort, zich aan het fokkeval vastgrijpend, daar een plotselinge windstoot het schip geweldig op zij haalt.

1) Touw, waarmee een zeil geheschen wordt.

2) Touwen, waarmee het grootzeil aan den mast verbonden is.

Feller dan ooit rukken de vlagen thans op het vaartuig aan. De golven schijnen enkel schuim en een dichte regen van fijne droppels vliegt tot achter in het zeil, wanneer zij vóór tegen den boeg of tegen de zijden breken.

„Houd je vallen klaar!” schreeuwt de schipper, „we zullen strijken!” en hij heeft moeite genoeg om zich te doen verstaan. De knecht zet de dirk ¹⁾ vast, maakt de vallen in zooverre los, dat hij maar één ruk behoeft te doen, en zij schieten naar boven, en roept dan: „ree maar!”

Het roer wordt aan lij gebracht, de tjalk vliegt op den wind en in hetzelfde oogenblik snorren de zeilen omlaag. De knecht haalt, wat hij kan, om den fok binnen te krijgen en de schipper springt, nadat hij den zeilschoot wat heeft doorgehaald, den last op en rukt met kracht den nok neer.

„Vallen het anker!” roept hij; de ketting schiet naar buiten, een schok, die het schip tot in zijn inhouten doet trillen, toont, dat het anker heeft vastgegrepen, en het vaartuig rijdt, met den kop op de golven, langzaam op en neder.

Achteruit, in het oosten, is, tusschen de regenvlagen door, de Geldersche kust flauw zichtbaar; het schijnt een onduidelijke, grauwe strook, die zich al vlottend met de baren mee beweegt; — dáár, in het westen, doemen bij tusschenpoezen de heuvelen van Gooiland op.

„Is er ketting genoeg voor?” vraagt de schipper, als de knecht weer achterop komt.

„Dat denk ik wel; ik heb er zoowat 'n dertig vaám vóór gegooïd.”

„Ja, dan kan het, vooreerst tenminste, wel. Nu moeten we de boot even uithoozen. Ze zit er anders gauw onder.”

„Ja, ze heeft aardig wat water binnengekregen; ofschoon

1) Touw, waarmee de giek wordt opgehaald.

ze goed „waaksch” is. Dat is een lust. De andere zeilden we er „slag op slag” onder.”

De boot wordt achter tegen 't vaartuig gehaald en de knecht klautert er in, nadat hij eerst een eind touw om zijn middel heeft gebonden, dat met het andere eind aan den bolder wordt vastgezet. Als de boot is leeggehoofd, wordt zij weder zoo ver mogelijk achter 't schip gevierd en schipper en knecht begeben zich in het achteronder.

„Komaan, nu zullen we eens gauw een kopje koffie zetten; dat zal wel smaken,” zegt de schipper, onderwijl hij bezig is het vuur aan te leggen.

„Dáár, haal even een beetje water in den ketel. Hij is leeg.”

De koffie is spoedig klaar en laat zich goed smaken. Vervolgens worden de aardappels geschild en gekookt en na den Heere om een zegen gesmeekt te hebben, zetten schipper en knecht zich aan het middagmaal. Ofschoon maar uit enkel aardappelen met wat uitgebakken spek bestaande, smaakt het beiden mannen goed. Van een goede tafel met vleesch en groente weten de schippers niemendal en ze gevoelen er ook geen behoefte aan. Van der jeugd aan, zijn zij aan een eenvoudige, sobere levenswijze gewend. Na afloop wordt de bijbel opengeslagen en een hoofdstuk uit Gods Woord gelezen en daarna voor de genoten gaven gedankt. Want, schoon men er onder onze zeelieden aantreft, ruw, ja bandeloos vaak, evenals het element, waarop zij dagelijks verkeeren, toch woont in het hart van velen hunner een onwrikbaar geloof in den Almachtigen God, Wiens wonderwerken door hen elken dag worden gadegeslagen en Wiens hulp en bijstand zij zoo dikwerf gevoelen te behoeven.

Het weér blijft ondertusschen even onstuimig en traag kruipen de weinige uren van den korten herfstmiddag voor onze zeelui voorbij. De eene bui volgt op de andere en zij gaan een onrustigen nacht tegemoet. Het zal zoo aanstonds avond worden, de zon neigt ten ondergang, doch wil, vóór

zij ter ruste gaat, zich toch nog even laten zien. Zie, ginder in het westen, vlak onder den wind breken voor eenige oogenblikken de jagende wolken en met droevig rooden gloed straalt de avondzon over de opgeruide baren.

Verhevener en aangrijpender schouwspel biedt thans de zee. Ja, schoon klein van omvang en luttel diep, toch kan de Zuiderzee verschrikkelijk zijn, wanneer de najaars- of winterstormen haar wateren tot heuvelen opzweepen en haar golven met hollen slag tegen de dijken en stranden, die haar woede betoomen, breken.

Langzaam rijst het voorschip op de aanrollende watermassa's, of steekt, als onwillig om op de wilde maat te dansen, den kop in 't bruisende schuim, dat alsdan hoog opvliegt en door den storm verweg wordt voortgezweept. Zie, hoe het water van de toppen der golven opstuift in de lucht; een nevel van fijne waterdeeltjes hangt boven de zee en belemmert naar alle zijden het vrije uitzicht. Van de kust is thans nergens iets te ontdekken. Naar alle zijden ontwaart het zoekend oog niets dan golven, golven. Ja toch, daar scheert met zilvergrijze wiek een meeuw langs de woest deinende vlakte en laat bij tusschenpoozen een schrill gekrijsch hooren. Maar de huilende vlagen en de wilde zang der zee overstemmen telkens het als een noodkreet klinkend geluid. En snel spoedt de vogel zich voort, met den stormwind mee, naar het barre, naakte strand.

Schipper en knecht zijn zoeven uit het achteronder naar boven gekomen en, achter den turflaas staande, houden zij, zoo niet angstige, dan toch bezorgde blikken op den hemel gericht.

„Ik zie er voor van nacht niet veel goeds uit, Kees!”

„Neen, schipper! De lucht staat in één woord wild. We krijgen nog zoo dadelijk geen knap weer.”

„Weet je, wat we doen moesten? 't Wordt zoo aanstonds nacht; we moesten voor dien tijd het tweede anker maar uitbrengen. Kom maar mee naar voren!”

Na zich den zuidwester vast op het hoofd te hebben gedrukt, gaan beiden den bovenlast over. Verbazend, wat waait het! Ze kunnen ternauwernood tegen den wind inkomen.

„Denk erom, Kees! Je zoudt overboord raken!” roept schipper Van der Zee, daar zijn knecht wat wild te werk gaat en half struikelt over den takel, waarmee de last is vastgesjord.

De tweede ketting wordt aan dek gehaald, op het anker bevestigd en dit laatste van den boeg gelaten. De schipper gaat weer naar achteren, maakt het roer, dat was vastgezet, los, en de knecht maakt de fok klaar.

„Halen maar!” klinkt de roep des schippers en klappend met een geweld, alsof zij uit de lijken¹⁾ zou vliegen, gaat de fok naar boven. „Hoog genoeg!” roept de schipper, waarna Kees het val vastzet, en het schip begint langzaam, met den kop dicht bij den wind, vooruit te schieten. Strak, als een koord bijna, staat de andere ketting gespannen; de bochten knappen om het spil. „Gooi neer!” klinkt andermaal het bevel. 't Geschiedt, en de knecht gaat uit alle macht aan 't kettingsteken. Als de geheele bocht er vóór is, bevestigt hij met behulp van den schipper, die inmiddels weer voorop is gekomen, het eind stevig om den mastkoker.²⁾ Daarna wordt de eerste ketting zóóveel gevierd, dat beide gelijk aankomen en het vaarttuig zaalt achter zijn twee ankers.

„Van „doordrijven” zal nu zoo dadelijk geen sprake zijn. Ik zal nu meteen de beugels maar over het vooronder- en kistluik doen. Misschien is het wel niet noodig, maar je kunt niet weten. In elk geval is het een kleine moeite en kan het nu beter gedaan worden dan bij nacht.”

„Ik geloof altijd, dat de wind vannacht zal uitschieten

1) Touwen, waardoor de zeilen worden omzoomd.

2) Dikke balken, waarop en waartusschen de mast rust.

naar 't noorden. In dat geval zal je voorzorg niet vergeefs geweest zijn."

"Nou, ik denk ook, dat de wind eerst eens uit een anderen hoek moet komen, eer het weêr wat zal bedaren."

"We moeten het maar afwachten. Eén ding is gelukkig, we kunnen hier liggen en als met Gods goedheid de boel het uithoudt, dan is er geen gevaar."

De werkzaamheden op het voordek zijn thans afgeloopen. De knecht heeft nog even aan de pomp getrokken, om te zien of het schip ook water maakte, maar dit is gelukkig niet het geval. „Je kunt anders niet weten; met het zware zeilen van voor-den-middag kon er wel eens een lekje ontstaan zijn,” zegt hij.

De pompen worden dus afgesloten en de schipper zegt: „Vooruit nu maar, naar achteren! 't Is hier alles behalve lekker. Je oogen raken blind van het buiswater.”¹⁾

„Zouden we nog geen eind touw bij den bootsleeper opsteken, schipper?”

„Dat was zoo kwaad niet. Hoe meer we haar vieren, hoe minder ze rukt. Hier ligt de tros, steek die er maar bij op.”

Het roer wordt vervolgens ook weer vastgezet en nadat het oog nog eens vorschend is rondgegaan, of hier of daar misschien nog iets te doen viel, laten schipper en knecht zich weer in het achteronder zakken.

Hier is het al donker geworden, waarom het licht wordt aangestoken.

„Zullen we de lantaren ook nog ophangen?”

„Och, met dit weêr is toch niemand onder zeil. Ieder is blij, als hij liggen kan. Maar... hier heb je 'm... 't is toch gemakkelijk, als we eens boven moeten zijn.”

Kees steekt de lantaren op, gaat er mee naar boven en bevestigt haar aan den dirk, waar ze hangt heen en weer

1) Water, dat vóór over het schip vliegt.

te slingeren en een zwak en onzeker schijnsel werpt in de schemering, die zich meer en meer over de zee uitbreidt.

Een uur of drie, vier verlopen. Het weêr blijft even onstuimig en noodzaakt de schippers gedurig uit te zien. Juist, nu beiden ieder in een hoek op de bank even zijn ingedommeld, huilt het eensklaps gillend en fluitend door 't want, met meer geweld, dan de stormvlagen tot nog toe gehad hebben en kletterend slaan regen en hagel op het achterdek. Verschrikt vliegen schipper en knecht overeind en staan, in hetzelfde oogenblik haast, boven. Verschrikkelijk, wat een weêr! Het stormt niet langer, neen, er waait een orkaan! Als dol van woede rollen de golven op het vaarttuig aan, springen bij den steven op en werpen hun schuim tot op het achterschip. Het schip duikt trillend weg in de kokende massa en komt daaruit slechts langzaam weer te voorschijn. De dikke duisternis, nog vermeerderd door hevigen regen en hagelslag, belet hun ook maar een paar meters van zich af te zien. Tegen den wind inkijken behoeven ze niet eens te probeeren; regen en hagel, met verbazende snelheid en kracht voortgedreven, maken dit totaal onmogelijk.

„Nou, nou! zóó erg heb ik 't zelden bijgewoond,” zegt de schipper.

„Zou de boel het uithouden, denk je?”

„Wat zal ik zeggen! Je weet niet, wat het soms lijden kan. Moge de Heere ons in zijne genade bewaren!”

„Ja, schipper! want het komt er zoo opaan.”

„Dat verzeker ik je! Maar laten we maar weder achterin gaan. Al was het, dat er iets brak, dan zouden wij met zulk weer toch niets kunnen uitvoeren. Alléén de Heere is machtig om ons te behouden. Laten wij bij Hem hulpe zoeken.” En de daad bij het woord voegende, gaat de schipper weer naar beneden, werwaarts de knecht hem volgt, en waar de eerste zijn hart in een innig gebed tot God uitstort.

Dikke regendroppels en groote hagelstenen vallen door

het half dichtgeschoven luik naar beneden en dansen op de bank en vandaar soms tot op de vuurplaat, waar zij sissend en spattend tot damp vervliegen. Maar allengs honden regen en hagel een weinig op, de wind is ook niet meer zóó hevig als daar even. Blijkbaar drijft de bui over.

Kees steekt het hoofd uit het luik en ziet naar de lucht.

„Hoe lijkt 't er, jongen?” vraagt Van der Zee.

„Nu, 't wordt een beetje minder.”

„Ik geloof echter, dat de wind met die bui is omgelopen. Me dunkt, ik voel het aan 't slingeren.”

„Je hebt gelijk, schipper, we liggen haast dwars op de zee.”

Van der Zee heeft inmiddels het kompas vóór zich neer-gezet, en vervolgt:

„Wel ja, de wind is noordnoordwest. Nu, dat zal je gauw aan het water vernemen!”

Na een halfuur is de zee al heel wat toegeschoten ¹⁾. Thans namelijk staat de richting van wind en golven recht op den Zuidwal.

De opgeruide Noordzee drijft nu hare wateren met onweerstaanbaar geweld door de zeegaten tusschen de Wadden-eilanden; daardoor rijst de waterspiegel der Zuiderzee binnen eenige uren verscheidene voeten en groeien haar golven bij toenemende diepte gestadig aan, zoodat het schip steeds heviger wordt op en neer bewogen. Soms duikt de boegspriet en het halve voordek onder de golven, die tegen de waterborden vóór den last opbruisen, dan terugdeinzen en bij de rijzing van het voorschip door de spuigaten heen hunnen uitweg vinden.

Een half uur geleden zijn schipper en knecht nog naar voren geweest, om zich te overtuigen, dat alles goed op

1) De golven zijn grooter geworden.

zijn plaats was gebleven. Thans zou dit bijna ondoenlijk zijn; zij zouden groote kans hebben, door de overrollende baren meegesleurd te worden.

De lucht is intusschen geheel schoongeveegd en de sterren blikken zoo kalm en helder naar beneden, als hadden daar nooit verschrikkelijke stormen gewoed, noch wilde golven haar holle basstem doen hooren!

Groote tegenstelling inderdaad, dat vredige, stille schouwspel daarboven en dat tooneel van strijd en beroering hier beneden. Te groot is die tegenstelling, dan dat zij niet, al is het ook maar door onze schippers, zou worden opgemerkt. Terwijl zij daar zoo naast elkander op de achterplecht staan, wordt er niet gesproken; maar beiden blikken zwijgend naar den hemel.

Geen nevel van on geloof of twijfel verduistert het oog van onze mannen. Alleen op 's Heeren hoede en bescherming vertrouwen zij en vol stil ontzag keeren zij, schoon niet ten volle gerust, in het achteronder terug en warmen zich de verkleumde en verstijfde ledematen bij het heldere turf vuur, dat lustig in den vuurpot opvlamt. En al giert de storm door het want, en nemen wild steigerende golven het schip hoog op, of smakken het in de diepte terug, zij weten, dat de Heere ook over den wind en de zee gebiedt, die op Zijn wenken gehoorzamen. Aan Hem alleen, aan Zijne zorge vertrouwen zij zich toe.

II.

„We moeten het nu toch maar eens probeeren,” zegt schipper Van der Zee den volgenden dag tot zijn knecht, als tegen den middag het weër tot bedaren komt.

„O, we kunnen het nu wel zeilen! 't Waait niet zoo hard, als toen we gistermorgen onder 't Land weggingen.”

„Nee, en de wind is ruim; we loopen in een uur of drie naar den toren” 1).

Een halfuur later zijn zij onder zeil, koersende even boyen 't westen, om den uitstekenden hoek van 't Gooiland mis te zeilen. Er waait nog wel een harde koelte, maar 't is toch vaarbaar weêr.

Als zij zich dwars van den Eemmond bevinden, roept de knecht, die zich voorop bevindt en de armen om het lichaam slaat, daar de Noordenwind verre van warm is, „Kijk, schipper! ginds te-loevert-op drijft een boot.”

Van der Zee kijkt in de aangeduide richting, maar kan niets ontdekken.

„Ik zie niets!” zegt hij na eenige oogenblikken.

„Jawel, kijk, daar had je 'm weer! Let maar eens op, ginds schuin vooruit. Als je iets oploeft, liggen we er vlak opaan.”

De schipper stuurt wat hooger 2) en zegt na een poosje: „Ja, daar heb ik ook wat gezien.” Daar 't vaartuig een flinken gang loopt, naderen zij spoedig. 't Is inderdaad een boot, die in de nog altijd holloopende zee nu eens hoog op den top eener golf verschijnt en dan weer voor eenige oogenblikken geheel onzichtbaar is.

Naar 't schijnt is de boot zonder bemanning, zij ontdekken tenminste nog niemand. „We zullen er toch dicht langs houden,” zegt de schipper. „Je kunt nooit weten! Er mocht eens iemand in zijn!”

De knecht loopt op den last, om beter te kunnen zien. Van der Zee stuurt zoo dicht mogelijk beneden de boot langs en de knecht, die van den hoogen turflast tot onder op den bodem der boot kan zien, roept eensklaps: „Daar ligt iemand in! 't Lijkt wel een jongen! . . . Wat moeten we doen?”

1) Vuurtoren aan den ingang van het IJ.

2) Dichter bij den wind.

„Hier.... gauw!.... Haal den schoot wat door!" roept de schipper.

In 't zelfde oogenblik staat Kees bij hem op de plecht en haalt, zoo gauw hij kan, den schoot in.

„Blijf hier achterop en neem een haak! Het zal daar vóór vanzelf wel losloopen!" Tegelijkertijd brengt de schipper het roer aan lij en het vaartuig vliegt door den wind.

„Opgepast, hoor! Ik zal er vlak boven langs houden. Zie, dat je hem te pakken krijgt! Maar denk erom, dat je niet overboord raakt!"

Eenige oogenblikken later schiet het schip rakelings de boot voorbij; Kees, die klaar staat, slaat den haak achter de roeibank en haalt, uit alle macht trekkende, de boot in lij langs het vaartuig.

Met een grijp hij een stevige bocht touw, en springt daarmee over; de schipper slaat het eene eind vlug een paar maal om den bolder, terwijl Kees het andere eind aan de boot bevestigt.

Gauw, Kees, gauw! Zie, dat je hem aan boord krijgt!"

„Hij is dood, schipper!".... roept de knecht.

„Dat is nog niet zeker! Gauw, geef aan!.... Denk om jezelf, dat je niet valt!"

Kees neemt een, twee, drie! den knaap, die geen teeken van leven geeft, als een veertje in zijn sterke armen op en komt gelukkig met hem aan boord.

„Leg hem daar maar even neer! We moeten eerst weer overstag!" 1).

„En die boot?"

„Gooi maar los! We kunnen die slecht meenemen. Er is immers niets meer in?"

„Neen, schipper!"

De boot wordt weer aan zichzelf overgelaten, het vaar-

1) Draaien.

tuig in de vroegere richting teruggebracht en snel gaat het op den ingang van het IJ toe.

„Hou jij nu 't roer, Kees! dan zal ik hem beneden brengen en hem weer zien bij te krijgen.”

De schipper neemt den jongen, die als dood op het dek ligt, voorzichtig op en draagt hem naar beneden. Hem plat in den bak ¹⁾ neerlegend, vult hij een glas half met cognac en giet er vervolgens een scheut warm water bij.

Daarna tilt hij met de eene hand het hoofd van den bewustelooze wat op, brengt met de andere het glas aan de kleurlooze lippen, en giet een weinig van den inhoud in den half geopenden mond. Doch hij bespeurt leven noch beweging bij den knaap en de drank vloeit langs de mondhoeken weer weg.

„Dat gaat zoo niet,” denkt Van der Zee; „ik moet het op een andere manier probeeren.” Hij maakt de doorweekte bovenkleeding van den ongelukkige wat los, giet hem een kopje met ijskoud water bij den nek in, legt hem voorover op den grond en begint hem wat heen en weer te rollen.

Na eenige minuten daarmee te zijn voortgegaan, waarbij den schipper het zweet uitbreekt van inspanning en angstige verwachting, meent hij eenige beweging in het lichaam op te merken. Thans richt hij hem weer half op en giet hem weer een scheutje van de cognacgrog in den mond.

Hij wacht in angstige spanning twee, drie seconden, ... daar slaakt de jongen een diepen zucht, hij maakt een slikkende beweging, zucht nog eens, slaat dan eensklaps de oogen op en blikst met een uitdrukking van groote vrees den schipper in de oogen. „Gode zij dank!” ontsnapt diens lippen en met één sprong staat hij op de bank en roept door het luik zijn knecht toe: „Hij leeft!”

Dadelijk keert hij tot het kind terug, dat weder in

1) Vloer in het achteronder.

vorige verdooving schijnt teruggezonden. Hij legt het slap neerhangende hoofd tegen zijn schouder, schudt hem zacht heen en weer en zegt:

„Hé, word eens wakker! Kijk eens op!”

Weer zucht de knaap, weer opent hij de oogen en in zijn stem trilt diepe smart en namelooze angst, als hij roept: „Vader, vader! waar ben je?”

„Je vader komt zoo dadelijk bij je!” zegt Van der Zee. Hij weet zoo gauw niets beters te zeggen.

„Vader!... waar is mijn vader?” vraagt het kind opnieuw op een toon, die den goeden schipper door merg en been dringt.

„Wees maar bedaard. Je vader zal wel komen!... Hier, drink eens! Dat zal je goed doen.”

Meteen brengt hij het glas weer aan de lippen van den jongen en laat hem drinken.

„Weet je, wat er met vader gebeurd is? Weet je, waar hij is?”

„Ja, mijn jongen! Houd je nu maar stil! Hij is niet hier, maar ik zal je bij hem brengen! Doch dan moet je bedaard zijn en eerst een paar uur uitrusten en gaan slapen.”

„Maar vader is verdronken! O, ik heb het gezien! Ik heb hem hooren roepen, en ik kon niet helpen!”

„Wel neen, jongen! Dat zul je gedroomd hebben! Kom, wees verstandig, maak je niet zoo ongerust!”

„Maar waar ben ik dan nu? Wie ben je? Ik heb je nooit gezien!”

„Dat alles zul je vernemen, als je eerst een poosje geslapen hebt. Maak je niet zoo ongerust. Alles zal wel in orde komen, geloof me!” En de schipper begint hem zwijgend van zijn bovenkleeren te ontdoen, legt hem in zijn kooi en stopt hem warm onder de dekens.

„Is vader werkelijk niet dood? 't Is mij alles zoo vreemd. Ik weet niet, wat er met mij gebeurd is!”

„Wees nu bedaard. Ga gerust slapen, dan zal ik je, als je wakker wordt, alles vertellen.”

De knaap blikte nog eenmaal met een vreemde, verwonderde uitdrukking in de oogen rond, daarna sluiten zich de matte oogleden en na eenige minuten ligt hij in een diepen slaap.

„De jongen is stellig getuige geweest van een vreeselijk tooneel. Wie weet, wat hij heeft geleden en doorgestaan,” zegt de schipper, nu hij weer boven komt en het roer van den knecht overneemt.

„Ik begrijp niet, hoe hij zoo alleen in die boot gekomen is!”

„Ik ook niet. Maar dat zullen we wel hooren, 't Is een groot geluk, dat wij hem aangetroffen hebben. Hij had 't niet lang meer uitgehouden. En al was hij niet van koude omgekomen, dan zou de boot toch over een paar uur tegen den dijk geslagen zijn en dan was 't ook met hem gedaan geweest. We mogen den Heere danken, dat we een menschenleven hebben kunnen redden.”

„Ja; en 't is waarlijk een wonder, dat de boot in het holle water niet is omgeslagen.”

„Zoo zie je 't: Dien God bewaart, is wèl bewaard!”

Hoeveel malen de schipper zoowel als de knecht de volgende uren naar beneden gingen om naar den kleinen vondeling te zien, is moeielijk te zeggen. Hij lag daar zoo rustig te slapen, als had hij nog nimmer van de gevaren des levens gehoord; veel minder er mee kennis gemaakt.

„Laat hem maar stil doorslapen!” zegt de schipper. „Daar zal hij van opknappen. En 't is niet gezegd, dat het ontwaken heel aangenaam voor hem zal zijn! Arme jongen! Wie weet, wat hij misschien zal te betreuren hebben!”

Intusschen vervolgt het vaartuig ongestoord zijn weg. De wind neemt gaandeweg in kracht af en de zee keert, als moede van haar razen en bulderen, in haar gewone, kalmen toestand terug.

De Octoberzon daalt snel ter kimme en baadt in het

westen de golven als in vloeiend goud. Te loevert vooruit duikt de kust van Waterland op; de torens van Monnikendam en Ransdorp verheffen zich als reusachtige bakens aan den verren gezichtseinder.

We zullen op een mooien tijd onder Durgerdam ¹⁾ zijn, schipper!"

„Ja, net zoowat met donker-woorden. Nu, we zullen, naar 't zich laat aanzien, een rustiger nacht hebben, dan den voorgaanden."

„Nu, ik vind het uitstekend. 'k Weet wel, dat 'k ander-half uur in een uur slaap."

Weldra wordt ook de vuurtoren zichtbaar en na verloop van een paar uren, met het invallen van de schemering, wordt het anker in het Buiten-IJ, onder Durgerdam, over boord geworpen. Spoedig worden de zeilen wat bijeengebonden, de lantaren wordt opgehangen en het vaartuig ligt zoo stil en veilig als in een haven.

Weldra is een ketel met koffie gezet; de schipper haalt brood en boter uit de kast en, na gebeden te hebben, laten hij en zijn knecht zich het een zoowel als het ander goed smaken.

Terwijl zij inmiddels over de gebeurtenissen van de laatste twee dagen zitten te praten, komt er leven in de kooi. De kleine deurtjes worden opengedruwd en de oogen van den knaap dwalen zoekend van den schipper tot den knecht en vervolgens het geheele achteronder door.

„Zoo, mijn jongen! Heb je goed geslapen?" vraagt Van der Zee.

„Ja, dat gaat wel! Maar zeg mij nu, hoe ik hier kom!"

„Dat zullen we zoo dadelijk doen. Kom er eerst maar eens uit. Dan kun je een kopje koffie drinken en een boterham eten. Dat zal je nog meer opknappen."

1) Dorp aan den ingang van 't IJ. Dikwijls zoeken meer dan honderd schepen daar 's avonds een ligplaats.

„Asjeblijft! Ik heb wel een beetje honger.”

Eenige oogenblikken later zitten schipper en knecht met genoegen aan te zien, hoe gretig de jongen zijn koffie opdrinkt en in zijn boterham hapt. Blijkbaar smaakt het hem overheerlijk.

„Lust je er nog een?” vraagt Van der Zee, als de eerste boterham is opgegeten.

Asjeblijft, heel graag! Ik heb in twee dagen niet zoo gegeten.”

„Nee? . . . Nu, hier dan; eet maar, zooveel je lust. Ook nog koffie?”

„Asjeblijft! . . . Je bent wel goed, schipper!”

„’t Doet me plezier, dat het je smaakt. Maar nu moet je ons meteen eens vertellen wie je bent, en waar je vandaan komt.”

„Ik heet Obe Stienstra, ik ben twaalf jaar en ik kom van Harlingen. Gisteren, in den nanacht, zijn wij naar zee gegaan. Wij hadden een lading aardappelen in, die we te Amsterdam aan de markt moesten brengen. Mijn vader vaart . . . neen, dat kan ik niet meer zeggen . . . hij is ver . . . verdronken!” — Hier barst de arme jongen in zulk een hartstochtelijk snikken uit, dat hij gedurende een paar minuten geen woord kan spreken. — Van der Zee en zijn knecht zien hem met innig medelijden aan, maar weten geen woorden te vinden om hem wat tot bedaren te brengen.]

[Na eenigen tijd, nadat hij zijn gemoed door tranen een weinig lucht heeft gegeven, gaat hij, eerst nog snikkende, maar allengs meer bedaard voort: »Vader voer geregeld met aardappelen van Harlingen naar Amsterdam. Zooals jelui denkelijk wel zult weten, was gistermorgen in de vroege het weêr nogal redelijk. Maar later op den dag begon het erg buiig en stormachtig te worden. Wij hielden het, zoolang als ’t eventjes kon, in de zeilen, want indien ’t half mogelijk was, moesten we zooveel als vanmorgen aan de stad zijn. Maar gistermiddag, in ’t Hoornsche Hop,

kregen we er een bui in zóó hevig, dat we het volstrekt niet meer zeilen konden, zoodat we hals over kop ten anker moesten. Daarna is 't geen vaarbaar weêr meer geweest, en we hebben gedurende den nacht den storm achter twee ankers afgelegd. We hadden wel slechter reê kunnen hebben. Doch daar krijgen we tegen den morgentijd een lek, zóó erg, dat er geen pompen tegen was. In korten tijd kwam het water al achterin.

„Ik lag in de kooi en mocht er volstrekt niet uitkomen, had vader gezegd, zoolang hij en de knecht vóórop aan 't pompen waren.

„Maar toen ik het water bij me achterin zag komen, sprong ik eruit en vloog naar boven.

„Ik schreeuwde, wat ik kon, dat vader moest komen en ik had moeite genoeg, om mij bij 't geweld van den storm te doen verstaan.

Zoodra vader zag, hoe 't er bij stond, zei hij: „Er is niets aan te doen! Vlug, je kleeren aan!”

Hijzelf riep den knecht en was intusschen al bezig de boot naar 't schip te halen.

„Ben je klaar, Obe? Maak voort! Trek een dikke jas aan, hoor!”

„Ik deed zulks en stond spoedig weer op de plecht, bevende van koude en ook van angst.

„Obe, ga jij vast in de boot! Wacht, voorzichtig! ik zal je helpen. Ga plat onderin zitten, hoor!”

„Na eenig gehaspel zat ik in de boot, want het was lang niet gemakkelijk er in over te springen, daar de sloep als een dolleman op en neer vloog.

„Hier, Pieter! Hou het boottouw vast, of zet het aan den bolder¹⁾. Ik moet nog even achterin zijn!” riep vader.

„Ik zag, dat de knecht het touw van de boot om den bolder sloeg. Daarop liep hij ijlings naar voren; denklijk

1) Blok hout, dat rechtstandig in 't boord getimmerd is en dient om er touwen aan vast te maken.

wilde hij nog iets van zijn plunje of anderen eigendom meenemen. En toen gebeurde er iets, wat mij zóó deed schrikken, dat ik bijna buiten mijzelf geraakte van angst.

„De knecht had zeker in de groote haast en verwarring het boottouw niet goed vastgezet, tenminste ik zag opeens, dat ik wegdreef.

„Als het weerlicht sprong ik met luide angstkreten over-eind. 't is wonder, dat ik niet buiten boord geraakt ben.

„Of vader mijn gillen heeft gehoord, dan wel in het achteronder klaar was, weet ik niet, maar ik zag hem boven komen en bijna onmiddelijk daarop hoorde ik een schreeuw, die boven het geraas van wind en zee uit, mij in de ooren klonk en ik zag vader van 't schip af in zee storten. Toen vergat ik eigen angst en gevaar; alleen de smart over het verlies van vader greep mij zóó aan, dat ik mijn bewust-zijn verloor.” — Hier moest de arme jongen weder even ophouden. Tranen verstikten zijne stem. — Van der Zee doet, wat hij kan, om hem tot bedaren te brengen en na een poos gaat hij verder: „Toen ik weer bijkwam en rond-keek, was van het schip niets meer te zien. Ik had zeker een ganschen tijd zoo gelegen, want het begon al mooi licht te worden, toen ik de oogen open deed, en vóór ik in zwijm viel, was het wel helder in de lucht, maar van het aanbreken van den dag was nog niets te bespeuren.

„Ik was zoo verstijfd van kou, dat ik moeite had, mij op te richten. Bovendien was ik half doornat van het water dat in de boot gekomen was. Het stormde nog altijd, ofschoon het weér wel iets bedaard scheen. Verschrikkelijk, wat ging de boot te werk! Dwars op den wind liggend, begrijp ik niet, hoe zij boven water gebleven is. Zeker heeft God er voor gezorgd, dat zij niet omgeslagen is.

„Vader zei wel, dat er geen God was, maar dat heb ik nooit recht geloofd, en nu geloof ik het heelemaal niet meer.”

„Wat?” vraagt Van der Zee, „geloofde je vader niet aan God?”

„Neen. Maar dat is niet altijd zoo met hem geweest. Eerst in den laatsten tijd is hij zoo geworden.”

„Hoe kwam dat dan?”

„Ja, zie je, vader heeft veel verdriet gehad in de laatste jaren. Ruim twee jaar geleden is moeder gestorven. Wij bleven toen met ons drieën over: vader, mijn zusje en ik. Bij moeders leven woonden wij aan den wal, in Harlingen. Maar toen zij gestorven was, nam vader ons beiden aan boord. Hij wilde ons niet bij vreemden laten, zei hij; want o, hij had ons zoo lief. Acht maanden geleden werd mijn zusje ziek. Wat vader daaraan leed, is niet te vertellen. Dag en nacht zat hij bij haar aan 't bed en hij deed alles, wat hij kon, om haar lijden te verzachten; want zij moest verschrikkelijke benauwdheden uitstaan, daar zij keelziekte had. Vaak ben ik naar boven gegaan, als ze van die benauwde buien kreeg, want dat kon ik niet aanzien. Ik geloof, dat vader in dien tijd heel veel geleden heeft, want toen mijn zusje gestorven was en vader als een krankzinnige door het achteronder liep, en nu eens in luid schreien uitbrak en dan weer opeens akelig lachte, hoorde ik hem zeggen:

„Neen, daar is geen God! Als er een was, dan had hij dat arme kind niet zoo kunnen laten lijden! Dan zou Hij medelijden met mijn smart hebben gekregen! Dan zou Hij haar niet van mij hebben weggenomen! Neen, ik geloof niet meer aan God!”

„Ik werd er akelig van, toen ik vader zoo hoorde spreken. Hij had mij altijd heel iets anders geleerd. En moeder ook. Wat heeft zij ons indertijd veel gesproken van de liefde van den Heere voor arme zondaren! En bij haar sterven, toen wij met ons drieën luid snikkend aan haar bed stonden, sprak ze: „Ach, maak mij het heengaan niet zoo moeielijk! Denk, dat het Gods wil is, dat ik van u wegga. Hij is geen rekenschap schuldig van Zijn daden. Hij neemt mij tot Zich in Zijna hemel, waar het veel beter is dan hier op

aarde, en ik geloof, dat Hij voor u zal zorgen. Geve, de Heere, dat wij elkander eenmaal mogen wederzien!"

"Ofschoon vader toen de waarheid dier woorden scheen in te zien, heeft later het lijden van mijn zusje en de radeloosheid, waarin de smart over haar verlies hem bracht, zijn oogen verduisterd, zoodat hij in 't leven de leidende hand des Heeren niet meer opmerkte, en er toe kwam om uit te roepen: „Er is geen God!"

"Verschrikkelijk, wat moet die man geleden hebben! Wel moeten wij diep medelijden met hem gevoelen, daar hij zich met gedachten en woorden zoozeer bezondigde," zegt Van der Zee met bewogen stem.

"Ge kunt wel begrijpen," gaat Obe na eenige oogenblikken voort, „dat ik door vaders redeneeringen in den laatsten tijd ook wel wat onverschilliger geworden was. Doch toen ik daar geheel alleen in onze boot rondreef op de wilde golven, toen werd de gedachte aan moeders woorden weer bij mij levendig; toen gevoelde en begreep ik, dat, zonder Gods bewarende hand, ik reeds zou gerust hebben in den schoot der baren. Toen scheen er inwendig een stem mij toe te fluisteren, dat ik met Gods hulpe uit dit gevaar zou kunnen gered worden. Het was, of ik mij ineens veel krachtiger en sterker gevoelde. Ik greep de riemen, die onder in de boot lagen en bracht haar met den kop op de golven, waardoor het gevaar van om te slaan heel wat verminderde. Maar de boot in het holle water recht te houden kostte heel wat inspanning, méér, dan waarover ik aanhoudend te beschikken had. Ik zal het zoo ongeveer een halfuur hebben volgehouden, toen kon ik niet meer. Het begon mij te schemeren voor het gezicht. Ik moest het wel opgeven en de boot weer enkel aan wind en zee en aan Gods hoede overlaten. Doch, nadat ik een kwartiertje had uitgerust, nam ik de riemen opnieuw ter hand, om ze na eenigen tijd, doodelijk vermoeid, weer neer te leggen.

„Zoo verliepen eenige uren, zóó langzaam, dat ze mij

evenveel dagen toeschonen. Naar den stand der zon te oordeelen, moest het al mooi op den middag aangaan. Voor mij uit zag ik eindelijk, wanneer de boot hoog door een golf werd opgenomen, land. Naar ik kon nagaan, moest het de Gooische kust zijn. Doch ik was er nog uren van verwijderd.

„Ik wierp mij op de knieën en bad den Heere vurig mij te bewaren en veilig aan land te brengen.

„Daarna ging ik weer met verdubbelde inspanning op de riemen. Maar het gemis aan voedsel begon zich onder-tusschen meer en meer te doen gevoelen. Dit, gevoegd bij het harde werken, maakte mij ten laatste wee en akelig; ik begon te merken, dat ik in zwijm zou vallen en liet mij daarom van de bank glijden.

„Dit is het laatste, wat ik mij kan herinneren. Wat er toen verder met mij gebeurd is, weet ik niet.”

„Toen ben je zeker in bewusteloozen toestand nog een paar uur blijven drijven, totdat wij je hebben gevonden en aan boord genomen,” zegt de schipper. En hij vertelt hem verder de geheele toedracht der zaak, zooals wij die reeds kennen.

„Maar,” zegt hij eindelijk, „het is al laat geworden. We zouden het best doen, als we maar in de kooi kropen. Als 't goed weër is, moeten we er morgenochtend vroeg uit.”

„Ja, schipper! maar waar moet ik nu morgen heen? Ik kan hier toch niet blijven.”

„Heb daarover vanavond nog maar geen zorg. Daar zullen we morgen of overmorgen wel eens over praten. Dank den Heere, Die je zoo wonderbaar heeft bewaard en geloof, dat Hij ook verder voor je zal zorgen.

„Daar valt geen muschje op de aarde, zonder den wil des Hemelschen Vaders; en gaat de mensch niet vele muschjes te boven?”

„Ik voel het verdiende van de terechtwijzing; maar oeh, ik zou u niet graag tot last worden.”

„Als je me nu één plezier wilt doen, spreek dan niet weer over heengaan of over wat je zult beginnen, vóór ik ervan praat.”

„Goed, schipper! ik beloof het.”

„Zóó mag ik het hooren!... Wacht, nu moeten we nog een bed voor je klaarmaken. Kees! haal jij even de kleine klui fok vooruit, dan kunnen we die op de planken leggen. Dat ligt toch altijd beter, dan maar zoo op den vloer. Van mijn kooi zal ik je een kussen geven en een deken, en als Kees je dan ook 'een deken wil afstaan, kun je er liggen als een prins.”

„Dat geloof ik. Je bent al te goed, schipper.”

Een kwartiertje later is aan boord alles stil. Van der Zee en zijn knecht zijn spoedig ingeslapen. Alleen Obe Stienstra wendt en keert 'zich nog eenige malen, vóór hij den slaap te pakken heeft. Dat is te begrijpen. Dat de gedachte aan 'het ongelukkig uiteinde zijns vaders telkens weer bij hem opkomt, is ook te begrijpen.

Evenzoo, dat menig heete traan op zijn hoofdkussen rolt. En ook, dat hij God innig dankt voor eigen redding. Doch op 't laatst valt ook hij in slaap en alles is even rustig en stil.

III.

Vroolijk is de Octoberzon over de Amstelstad opgegaan. Helder spiegelt zij zich in het water harer grachten en doet, waar dit het geval is, een wemeling van lichtgolfjes langs den kademuur spelen, welker dansende beweging toe of afneemt, naarmate een sterker of zwakker windvlaagje de oppervlakte des waters meer of minder snel 'doet golven, of doordien een schip of schuit, door kracht van armen voortgeduwd, voor weinige oogenblikken een meer of minder sterke deining voor den boeg doet oprijzen.

Vroolijk en opwekkend tintelt het zonlicht in de venster-glazen en in de ruiten der straatlantarens, die haar schijnsel soms met verblindenden glans in het oog van den voorbijganger terugwerpen. Langzaam is de groote stad uit hare sluimering ontwaakt. Langzaam nemen de drukte en het gewoel op hare straten en pleinen, op hare grachten en kaden weer toe. Hare zonen en dochteren, die door koop-handel langs den weg of door handenarbeid zich van het noodige moeten trachten te voorzien, zijn lang reeds druk in de weer; de winkels worden ontsloten en met haastigen stap begeven velen zich naar kantoor of magazijn, vakerig en slaperig soms nog uit de oogen ziende, en huiverende in den killen najaarsmorgenwind. Alleen in de woningen der rijken, in de verblijven der weelde, en — zonderlinge overeenkomst, bij zoo groot een verschil — in de woningen der armoede en boosheid en schande, is het nog stil. Ginds droomt men nog den droom der onbezorgde — en door geen tobben en wroeten om het bestaan verstoorde levenslust en levensvreugd; daar droomt men nog van grootheid, eer, macht en aanzien, wellicht; hier droomt men van gebrek en misdaad, van wroeging en schande, van verloren onschuld, beylekte reinheid, van een verwoest en verzwendeld leven!

Maar eindelijk worden ook de deuren der heerenhuizen ontsloten, de blinden van vorstelijk salon of weelderig ingerichte woonkamer geopend en kraakzindelijke dienstmeisjes zijn druk in de weer met stoffen en schuieren, met kleeden kloppen, boenen en dweilen.

Ten laatste worden ook de wrakke dakvenstertjes en de los in hare hengsels hangende deuren in stegen en sloppen geopend; gezichten, verdierlijkt door gebrek, uitspatting en misdaad, gluren van achter de morsige en gescheurde gordijnen naar buiten, doch trekken zich haastig weer terug, als nachtvogels, die ook zelfs het weinigje licht, dat in hunne donkere verblijven valt, schuwen.

Weer dreunt de grond van het rollen en ratelen der

voer- en rijtuigen; weer klinkt, haast onafgebroken, het geschel der tramwagens; weer galmen de kreten der venters en ventsters van allerlei koopwaar langs grachten en straten; weer is het raderwerk dier groote machine in beweging gebracht; weer woelt en ruischt en deint en golft dat zooveel malen duizendvoudige leven; — weer is Amsterdam ontwaakt!

En een paar nur later — hé, zie! wat drukte daar op de Oude Schans; wat toeloop van menschen, met manden en handkarren, daar bij dat turfschip!

't Is verscheiden dagen lang onstuimig weêr geweest; geen schipper, die het wagen dorst onder buien en stormen den Zuiderplas over te steken, enkele beurtschepen uitgezonderd. Het behoeft ons derhalve niet te bevreemden, dat er op 't laatst weinig turf aan de markt aanwezig was, en dat de drie of vier schippers, die er lagen, een goeden prijs voor het laatste gedeelte hunner lading maakten. En nu van morgen juist is een lading turf aangekomen. Geen wonder dus, dat een groot aantal koopers zich op den wal-kant verdringt; ieder wil graag het eerst geholpen worden. Zie, ze zouden elkander wel van de loopplank willen duwen, ongenegen als zij zijn om een kwartier of een half nur te wachten.

De schipper telt in de manden, zoo vlug hij kan, nu en dan bijgestaan door zijn knecht, die de volle manden vóór op de loopplank zet en het geld inbeurt.

„Jongen, dat gaat flink zoo, schipper Van der Zee!” — want deze is het. — „Je zult zoo gauw de lading kwijt zijn en een mooi winstje mee naar huis nemen.”

„Ja,” zou hij u stellig antwoorden, indien hij tot verpoozing tijd had, „men moet het ijzer smeden, terwijl het heet is; morgen of overmorgen is het gedaan; daar zullen er gauw genoeg méér komen opdagen, met het mooie weêr.”

Doch de schipper is verstandig genoeg, hiervan niet tegen zijn klanten te reppen.

Tegen den middag raakt de drukte aan 't afnemen en de schipper zegt: „Ziezoo, Kees! nu zul je het vandaag wel alleen kunnen redden en anders kan Obe je een handje helpen met tellen. Ik ga straks even met den trein naar Hoorn. Misschien, dat ze daar iets weten van het lot van schipper Stienstra. Naar hetgeen Obe verteld heeft, is hij bijna zonder twijfel verdronken; maar we moeten toch zekerheid zien te krijgen. Dan kunnen we zien, wat we met den jongen moeten beginnen.”

„Ja, schipper! ik geloof ook, dat dit wel het beste zal zijn, wat je doen kunt.”

Een uur later stapt Van der Zee van boord en slaat den weg in naar het Centraalstation, waar hij plaats neemt in den trein, die in de richting Hoorn vertrekt.

Gedurende zijn reis komt het plan bij hem tot rijpheid, dat hij des morgens reeds ontworpen heeft. Zijn besluit is, dat, wanneer Stienstra is omgekomen, hij diens zoon bij zich zal houden en verder voor zijn toekomst zal zorgdragen.

„Kijk,” zoo heeft hij bij zichzelf geredeneerd, „ik word zoo zoetjesaan een dagje ouder. Ik heb „kind noch kraai”; ik sta heelemaal alleen. Om een vrouw te nemen, daaraan heb ik, toen ik jonger was, nooit veel gedacht, en nu ik op jaren begin te komen, gaat het in 't geheel niet meer. Ik heb tot nu toe onder Gods zegen ruim mijn brood verdiend, en ofschoon de tijden er niet beter op worden, zie ik met Gods hulp nog wel kans om dit te blijven doen.

„En wanneer ik eens mijn laatste reis gedaan zal hebben, wanneer ik er voorgoed het hoofd bij neerleg, dan staan misschien neven en nichten al met ongeduld te wachten op het oogenblik, dat het weinigje, wat ik zal nalaten, onder hen zal verdeeld worden.

„En wèl beschouwd, welke aanspraken hebben zij erop? Is er wel één, die zich wat aan mij laat gelegen liggen? Is er wel één, die mij ooit oprechte blijken van vriendschap of toegenegenheid heeft gegeven? O, ja! als ik er kom,

zijn ze heel wèl, vooral, als oom maar wat meebrengt. Doch heb ik ongelukkig den een iets beter bedacht dan den ander, dan heb je het lieve leventje gaande. 't Is ze allemaal om 't „hebben” te doen, en ze gunnen elkander „het licht in de oogen” niet. Ik kan mij voorstellen, hoe ze later om ooms nalatenschapje zullen grabbelen.

„Zou ik nu zoo verkeerd handelen, wanneer ik dien armen, verweesden jongen bij mij nam en hem later, wanneer hij goed oppast, en mij op mijn ouden dag den kost helpt mee verdienen, het vaartuig naliet?

„Ik geloof, dat het nog niet zoo kwaad bedacht is. Moeten wij niet de steun en de hulp van weduwen en weezen zijn? En mijn familieleden hebben geen van allen het nu juist noodig. Ze kunnen zich flink redden.

„Reden te meer, om mijn ontworpen plan ten uitvoer te brengen.”

De trein stoomt ondertusschen door en heeft al aan menig tusschenstation halt gehouden. Daar fluit eindelijk weer de locomotief, de snelheid vermindert, de trein rijdt het station binnen en staat weldra stil. De conducteurs openen de rijtuigen en „Hoorn! Hoorn! Hoorn!” klinkt het.

„We zijn er!” zegt Van der Zee en springt met een vlugheid, die voor zijn jaren werkelijk zeldzaam mag heeten, op het perron.

Dadelijk neemt hij zijn koers naar de haven. Hij richt zijn schreden naar het Amsterdamsche Veerhuis, dat vlak bij de haven gelegen is, en steeds druk door schippers en visschers wordt bezocht.

„Daar zal ik het best gewaar kunnen worden, wat ik weten wil,” denkt hij.

Hij treedt binnen. Op dit uur van den dag is er niet veel drukte; slechts een paar kaalloopers, erkende drinkebroers, bevinden zich, buiten den kastelein, in de gelagkamer.

„Hé,” zegt de waard, „Van der Zee? . . . Hoe kom jij hier? Ik heb je zeker in geen jaar of zes gezien.”

„Neen,” antwoordt de schipper. „Ik kom zelden te Hoorn en als ik er nog kom, kom ik niet in de herberg, of ik zou er bepaald moeten zijn. Dat weet je wel.”

„Ja, dat weet ik! Je houdt niet van herbergiers.”

„Beter gezegd, niet van hun broodwinning. Die vind ik al een van de ongelukkigste, die er te bedenken zijn.”

„Ja, wat zal je ervan zeggen: ze moeten er ook zijn!”

„Enfin, geef me maar een broodje met een kop koffie!”

„Asjeblijft!”

„Je hebt zeker een boodschap hier in de stad?” zegt de kastelein, om het gesprek op iets anders te brengen.

„Juist! En misschien kun jij me wel op de hoogte brengen van hetgeen ik moet weten.”

„Dat zou wel kunnen; tenminste, wanneer het schipperrijzaken betreft.”

„Dat doet het. — Je hebt zeker wel gehoord, dat hier in 't Hop eergisteren nacht een vaarttuig gezonken is?”

„O, ja! een tjalk met aardappelen van Harlingen.”

„Precies. En weet je ook of er nog volk van gered is?”

„Ja, de schipper en de knecht.”

„Wat zeg je? De schipper ook?”

„Ja, de schipper ook! Hij heeft vannacht zelfs hier bij mij aan huis gelogeerd.”

„Maar dan zal het vast een ander geweest zijn!” zegt Van der Zee meer tot zichzelf, dan tot den herbergier.

„Wat zeg je?” vraagt deze.

„Ik zeg, dat het zeker niet degene is geweest, dien ik bedoel. Hoe was zijn naam?”

„Stienstra! schipper Stienstra van Harlingen.”

„Hoe is dat mogelijk! Zijt ge er wel zeker van, dat hij het was?”

„Waarom hoor je daar zoo verwonderd van op?”

Van der Zee vertelt nu, hoe hij het zootje van Stienstra in de boot aangetroffen en bij zich aan boord genomen heeft.

Thans slaat de kastelein de handen van verbazing ineen.

En ook de beide andere bezoekers, die tot nu toe zwiĳgend hebben toegeluisterd, roepen: „Dat is 'n wondere geschiedenis!”

„Ja, wel een wonder, dat de boot niet is omgeslagen!” zegt de kastelein.

„Maar waar is nu de schipper?” vraagt Van der Zee.

„Dat zal ik je vertellen!”

En om meer op zijn gemak te kunnen redeneeren, neemt „Jaap uit het Veerhuis” een stoel en gaat tegenover Van der Zee zitten. Met zijn breedsprakigheid, iets, wat meer herbergiers eigen is, begint hij: „Toen ze hier gistermorgen tegen een uur of elf met de geredden in de haven kwamen, liep ik er ook eens uit, om te gaan kijken.

„Wanneer je, zooals ik, een dertig jaar lang in Oost en West hebt rondgezwalkt en nog zoo dagelijks met schippersvolk omgaat, dan ben je er al gauw bij, als er iets aan 't handje is. Zoo gaat het mij tenminste. Nu, ik kom dan bij de schnit, waarnaast zeker wel een honderd man op den wal staan te kijken.

„Zeg, Jaap!” roept er een: „Jij moest den schipper bij je in huis nemen. De arme kerel is half dood van kou en ellende.”

„Ja,” zegt een ander: „Je bent meteen zoo'n halve sirejijn; ¹⁾ jij zult hem wel weer opknappen!”

„Nou,” zeg ik: „als 't zóó gesteld is, breng hem dan maar. Ik zal mijn best doen; en 'k zou er wel wat onder durven verwedden, dat ik hem vóór van avond weer zoo gezond heb, als een bootsmansjongen, drie dagen na den tijd, dat hij zich ziek gemeld heeft en door den dokter op diët is gesteld. 't Zou mij anders heelemaal uit de gis loopen; tenminste, als hij niet „te ver heen” is.”

„Nou, Jaap! dan zullen we hem maar brengen, hé?”

„Ga je gang!” zei ik en keerde meteen in mijn kiel-

1) Chirurgijn.

water terug om naar huis te sturen en daar een en ander klaar te maken.

„Doch toen ze met hem binnenkwamen, — ze hadden hem in een wollen deken gerold en droegen hem zoo met hun vieren, — toen ze binnenkwamen en ik hem eens van dichtbij opnam, zei ik tegen mezelf: Nou, Jaap! die zal een harden dobbel hebben, als hij 't er weer bovenop haalt.

„Maar... à là beneur! zeit de Franschman; probeeren,... probeeren! dat is de naaste weg.”

„Weet je wat, jongens!” zeg ik, „leg hem maar zoo, met deken en al, daar in 't bed. Dan zal ik wel verder voor hem zorgen.”

„Hij werd dan in bed geloodst en ik stopte hem er zoo diep onder, als 't maar kon.

„Hij verroerde geen lid; je zou zoo gezegd hebben, dat hij dood was. „Alloh!” zeg 'k tegen de vrouw, „kook eens een, twee, drie! 'n kan melk. Hij moet wat warmes in z'n maag hebben! Hij is enkel bevangen door de kou.” 't Goeie mensch liep op 'n drafje naar de keuken en een kwartiertje later, daar kwam ze aan, met 'n groote kom kokend heete melk.

„Dat is goed!” zeg ik; „daar zullen we nu een klein kruimeltjen rum bijgieten en hem dan een beetjen ervan in zijn lijf zien te krijgen.

„Ziezoo, vrouw!” zeg ik tegen mijn wijf, „nu moet je me nogeens even helpen!” We gaan naar 't bed, en ik licht onzen maat een beetjen op, zoodat hij wat overeind kwam te zitten. „Nou hou je hem de kom maar voor den mond, hoor!” Ze deed het. En onderwijl ik hem met mijn linkerarm overeind hield, drukte ik hem met duim en vinger van de rechterhand den neus dicht.

„Hè....è....!” zei hij, terwijl hij den mond opendeed om adem te scheppen.

„Giet in nou!” riep ik tegen mijn vrouw.

Ze deed het en hij kreeg een goeien slok binnen.

„Mooi zoo!” zei ik, „nu moeten we hem op 't oogenblik niet meer geven. Dat zou verkeerd zijn.” Ik lei hem weer neer en wij bleven een poosje aan 't bed staan. Hij zuchtte een paar maal, slokte een keer of drie, alsof er iets in zijn keel zat en sloeg toen opeens de oogen open.

„Hij keek ons een beetje vreemd aan en vroeg: „Waar ben ik?”

„Bij goed volk,” zei ik. „Maar maak je 't nu maar niet druk; dat is niet goed voor je!

„Hier, drink daar eens van!” Ik hielp hem weer wat over-eind en mijn vrouw liet hem een mondvol nemen.

„Niet waar? dat zal je goed doen! . . . Kruip er nu nog een uur of drie warm in. Dan ben je straks weer zoo frisch als een hoentje.”

„Zonder verder een woord te spreken, liet hij zich in de kussens zakken en ik stopte hem tot aan de ooren toe onder de wol.

„En jawel, hoor! 's Avonds was hij weer kant en klaar.

Maar ik zei tegen hem: „binnen blijven, man! Morgenochtend kun je er uit, hoor!”

„Nee, ik wil er dadelijk uit! Ik wil mijn kind gaan zoeken!” zei hij toen.

„Gekheid, hoor! Daar komt niets van in. Waar wou je heen? 't Is immers nacht!”

„Ik moet er uit. Ik moet gaan zien, of mijn jongen nog leeft. Maar hij zal wel omgekomen zijn, daar is geen twijfel aan!”

„Dat weet je nog niet!” zei ik. „God kan wonderen doen.”

„Dat is waar,” antwoordde hij. „En als ik dat ook niet geloofde, zou ik volstrekt geen hoop meer hebben.”

„Ik heb er zoo'n voorgevoel van, dat je den jongen terugkrijgt,” zei ik.

„Je blijft vannacht hier, en dan kun je morgenochtend er zoo vroeg uit, als je wilt.

„Als ik maar eens wist, wat er van Obe geworden is! . . . Waar is mijn knecht?” vroeg Stienstra.

„Die is in de vischschuit gebleven. Die schijnt er niet heel veel aan geleden te hebben.”

„Zeg, zou je hem niet even kunnen laten halen?”

„Welzeker, dat zal ik dadelijk doen. Wacht, ik zal je droge kleeren geven. Dan kun je uit bed komen en die aantrekken.”

„Alsjeblieft! Het ligt zoo alles behalve lekker.”

„Ja, ik heb vanmiddag eerst wel gedacht om je ander goed aan te trekken, maar je waart zóó min, dat we je maar een, twee, drie! in de deken gepakt en onder de wol gestopt hebben.”

„Ik gaf hem een droog stel kleeren en ging toen heen om den knecht te halen.

„Toen ik terugkwam, zat hij, in een frissche plunje gestoken, achter de kachel.

„Nu, schipper!” zei de knecht, „je bent er beter aan toe, dan toen ik een uur of wat geleden hier kwam.”

„Ja, ik ben aardig weer opgeknapt. Maar nu moet je eens gauw even aan de visscherlui gaan vragen, of ze morgenochtend met ons naar Huizen willen zeilen. Als Obe niet met de boot is verongelukt, moet hij daar ergens aan wal gekomen zijn. En weten ze er dáár niet van, dan gaan we naar Spakenburg. Vind je dat ook niet het beste, wat we doen kunnen?”

„Zeker, schipper! Ik had al zoowat hetzelfde gedacht en er met de visschers over gesproken. Ze willen het wel doen. Maar voor niemendal gaat het niet.”

„Dat spreekt vanzelf. Loop gauw even heen en vraag of ze 't voor twaalf gulden doen willen.”

„De knecht gaat heen en komt na eenige minuten met een toestemmend antwoord terug.

„En zoo zijn ze dan vanmorgen in de vroege naar zee gegaan. Daar ze evenwel den jongen niet te Huizen gevonden

hebben, zijn ze zeker naar Spakenburg gezeild; maar natuurlijk met even slechten uitslag. Ze komen nu in elk geval weer hier, maar 't zal zeker morgenochtend zijn. De wind is noordelijk, dus moeten ze terug laveeren."

"Nu," zegt Van der Zee, "het is beter afgelopen, dan ik had durven denken. Ik kan met een blijde boodschap naar Amsterdam teruggaan. Wat zal de jongen blij zijn! Hij schijnt veel van zijn vader te houden."

"Straks over een uur vertrekt de laatste trein naar Amsterdam, ga daarmee terug, dan ben je nog op een mooien tijd weer aan boord," zegt de kastelein.

"Dat is zoo! En als Stienstra terugkomt, weet je er alles van, niet waar?"

"Zeker! Ik zal hem zeggen, wáár hij zijn zoontje kan terug vinden. Je ligt op de Oude Schans, is 't niet?"

"Ja, vóór de Koningstraat."

"In orde."

"De schipper betaalt zijn vertering en neemt onverwijld den terugtocht naar 't station aan.

Was hij maar vast in Amsterdam! Wat hij verlangt om het heuglijke nieuws mee te deelen!

IV.

Den volgenden dag, met het vallen van den avond, zit in het achteronder bij Van der Zee schipper Stienstra, druk bezig met vertellen, hoe het hem in de laatste dagen is gegaan. Een uur van te voren is hij uit Hoorn in Amsterdam aangekomen.

U het wederzien van vader en kind te schilderen, daartoe gevoelen we ons onbekwaam. Ge zult u dat in gedachten beter kunnen voorstellen, dan wij het zouden kunnen beschrijven. Zulke dingen laten zich juister gevoelen, dan vertellen.

Alleen willen we nog zeggen, dat Obe den geheelen dag al naar zijn vader had uitgezien. Hij was, om zoo te zeggen, niet van 't dek af te slaan. 's Middags gunde hij zich geen tijd haast om te eten. Wel driemaal zette hij zijn bord neer en wipte even naar boven, om te zien of vader er ook aankwam.

Zeker wel honderdmaal op dien dag klopte zijn harte sneller van aandoening en blijde verwachting, wanneer hij in de verte iemand zag aankomen, die, naar hij meende, op zijn vader geleek. Maar evenveel malen maakte een gevoel van teleurstelling zich van hem meester, wanneer bij 't naderkomen bleek, dat de met zulk een ongeduld verwachte persoon nog maar altijd niet kwam.

En toen het zoo zoetjesaan naar den avond ging, begon hij eindelijk den moed bijna te verliezen.

'k Geloof niet, dat vader vandaag meer komt, zou hij wel?" vroeg hij aan Van der Zee.

„Jawel, jongen! ik geef den moed nog niet op."

„Maar waarom blijft hij dan zoo lang weg? Hij kan toch wel denken, dat ik vreeselijk naar hem verlang!"

„Ja, dat zal hij wel begrijpen. Maar denk je dan, dat hij ook niet naar j o u verlangt? Hij zal zeker zoo gauw voortmaken, als hij kan, geloof dat maar."

En om den jongen het wachten minder pijnlijk te maken, zegt Van der Zee:

„Kom, Obe! geef mij die luiken daar eens van 't voordek aan. We zullen het voorste vak maar vast dichtleggen. Daar zullen er vanavond toch niet veel meer om turf komen."

En zie, terwijl Obe zoo druk in de weer is, om den schipper te helpen, komt zijn vader aanloopen en staat reeds op de loopplank, vóór de jongen hem ziet.

Met een schreeuw van vreugde laat hij het luik, dat hij juist opgenomen heeft, weer vallen, en vliegt zijn vader tegemoet. Had deze hem niet gegrepen, hij zou in zijn vaart van de plank in 't water gevallen zijn.

Thans, nu 't avond is en het werk van den dag is afgelopen, zitten allen in 't achteronder gezellig bijeen en terwijl Van der Zee ieder een kopje koffie inschenkt, zegt hij:

„Ziezoo, Stienstra! nu zou ik graag eens van je hooren, hoe het gegaan is, nadat je overboord waart gesprongen.”

„Ja, vader! vertel dat eens gauw. Als je hier niet bij me zat, zou ik het niet kunnen gelooven, dat je nog leefde. Ik meende zoo vast, dat je verdronken waart.”

„Dat zou, zonder Gods hulp, ook zeker gebeurd zijn, jongen!”

„Zonder Gods hulp, vader? En je zei altijd, dat God de menschen niet hoorde, dat er geen God was! Wat ben ik blij, dat je dat niet meer zegt, want Hij is er wel. Hij heeft mij ook bewaard.”

„Juist, mijn jongen. Ik heb mij grootelijks bezondigd met Hem zoo te miskennen! Ik heb den Heere gebeden, dat Hij het mij vergeven moge, wat ik tegen Hem in mijn verblindheid in woorden, gedachten en daden heb misdreven. Maar daar spreken we straks nader over.

„Nadat ik je in de boot had geholpen, ging ik, zooals je weet, naar beneden en zocht daar in de haast eenige papieren en mijn portefeuille, waarin een kleine som aan geldswaarde was geborgen, bijeen. Toen ik een en ander goed in den binnenzak van mijn jas had weggestoken, spoedde ik mij weer naar boven.

„Met één oogopslag zag ik, wat er gebeurd was. Door schrik en wanhoop aangegrepen, wist ik niet, wat ik deed, en sprong, zonder in 't minst na te denken, over boord.

„Ik ging natuurlijk terstond naar de diepte, maar, daar ik nog al goed zwemmen kan, was ik spoedig weer boven.

„Thans, door het koude bad een weinig tot bezinning gekomen, begon ik het wanhopige van mijn handeling in te zien. Ik moest, bij de holle zee en met al mijn kleeren aan, doen wat ik kon, om mij boven te houden. Zeer goed zag ik in, dat ik de boot onmogelijk bereiken kon. Die

was in die korte oogenblikken al zóó ver afgedreven, dat ik haar bij 't zwakke schijnsel der sterren slechts nu en dan nog even waarnemen kon. Zeer goed ook gevoelde ik, dat het mij weldra onmogelijk zou zijn, mij boven water te houden. Doodsangst greep mij aan en in mijn vertwijfeling wendde ik mij naar 't vaartuig, waarvan ik een meter of tien zal verwijderd geweest zijn. Ik schreeuwde uit alle macht om hulp. De knecht, die, zooals hij mij later verteld heeft, van voren kwam loopen, hoorde mijn angstgeroep. Hij begreep in 't eerst niet, wat er gaande was. Doch toen hij zag, dat de boot was verdwenen, meende hij in 't eerst, dat men hem in de haast had vergeten en, nu tot de ontdekking van deze noodlottige vergissing gekomen, had hij zijn smart in luide kreten lucht gegeven.

„Maar alras zag hij zijn dwaling in. Mijn geroep hield aan, en daar hij geen boot meer kon ontdekken, begreep hij, dat het geluid ergens anders vandaan moest komen.

„Hij trachtte goed toe te luisteren en meende nu ook, dat de stem niet ver van 't schip uit de golven opsteeg.

Toen riep hij: „Waar ben je?”

„Hier, hier!” schreeuwde ik uit alle macht terug. „Goof een boom toe!”

„Ik begreep, dat een touw weinig zou baten. In de duisternis zou ik het toch niet kunnen grijpen.

„Gelukkig verstond hij, wat ik geroepen had.

„Waar ben je?” riep hij weer.

„Hier, hier!” schreeuwde ik terug.

„Hij wierp den boom zoover te water, als hij kon, terwijl ik hem „grijp! grijp!” hoorde roepen.

„Nu was ik zoo zachtjes aan wel weer een eindje dichter bij 't vaartuig gesparteld, maar toch niet zoo dicht, dat ik den boom te pakken kon krijgen. Ik zag hem een vadem of drie van mij af; het licht van de lantaren viel er juist op en maakte, dat ik hem goed kon waarnemen.

„Heere, help mij!” kreet het in dit oogenblik uit het

diepst mijner ziel en ik spande mijn laatste krachten in om den stok nader te komen.

„Helaas, mijn loodzware kleeren belemmerden mijn vrije bewegingen, mijn leden werden stijf door de koude van het water, de kracht begaf mij, ik uitte een laatsten, wilden kreet en . . . zank weg in de diepte.

„Gedurende een paar minuten heb ik toen niet recht geweten, wat ik deed, noch waar ik was; ik kwam weer tot bewustzijn, toen ik bemerkte, dat ik mij weer aan de oppervlakte bevond. Nu zag ik den boom in mijn onmiddellijke nabijheid. Ik raapte mijn laatste krachten te zamen, deed met de grootste inspanning nog een paar slagen en greep den stok vast.

„Maar in 't zelfde oogenblik zank ik naar beneden. Evenwel hield ik krampachtig met beide handen den stok omklemd; het scheen mij, dat ik voortgetrokken werd; weldra kwam ik weer boven en zag, dat ik tot vlak tegen 't schip was gekomen. Nog één oogenblik, en ik sloeg de hand aan den zwaardlooper¹⁾, . . . ik was gered! „Hier! . . .” riep ik den knecht toe; deze liet aanstonds den boom los, wierp zich op de knieën op het achterdek en stak mij de hand toe. Ik greep die vast en lag een oogwenk later op de plecht. Ik was behouden. Wat ik op dat oogenblik gevoelde, laat zich moeijlijk verhalen.

„De stem van den knecht bracht mij weer tot bezinning.

„Kom, schipper! we kunnen hier zoo niet blijven! Straks zinkt de tjalk onder onze voeten weg en dan zijn we allebei verloren. Sta op! we moeten aan 't werk.”

„Ik begreep de juistheid zijner woorden en richtte mij op. Ik keek in het achteronder. Ja, we hadden geen oogenblik meer te verliezen. Het water stond reeds ter hoogte van een voet. De planken van den vloer dreven in het achteronder heen en weer.

Ik kreeg opeens een inval. Snelsprong ik naar beneden, vischte

1) Touw, waarmede het zwaard wordt opgehaald.

er een drietal van op en ging daarmede ijlings naar boven.

„Gauw!” riep ik tegen den knecht, „gauw, grijp een eind dun touw vooruit!”

„Hij deed 't en weldra hadden wij de planken in een driehoek om den mast aan elkander gebonden. Van twee zijden werd er een bakstag¹⁾ aan bevestigd; wij plaatsten ons op de planken en . . . „halen, maar!” klonk het. De knecht aan het eene en ik aan het andere stag, heschen wij ons zelf naar boven, zoover het eventjes kon.

„Zoo zal 't wel gaan,” zei ik, „zet maar vast!” De touwen werden stevig om de planken vastgemaakt en wij hingen boven in de mast te slingeren.

„Het is hier zoo diep niet, of wij zullen altijd nog wel een voet of drie, vier boven water blijven,” zei ik.

„Jawel, hoor! Als we het maar uithouden vanwege de kou. Wie weet, hoe lang we hier nog moeten zitten. En voor mij is het nog niet het ergste. Ik ben, van boven tenminste, nog zoowat droog. Maar jij, in je natte kleeren!”

„Ik had namelijk geen tijd gehad om droge kleeding aan te trekken. 't Schip kon immers elk oogenblik zinken!

„En 't was goed ook, dat ik er mij geen tijd voor had gegund. Het had nogal eenige minuten opgehouden, om die planken stevig aan elkander te verbinden. Want, gelijk het gewoonlijk gaat, zoo was het nu ook gebeurd: hoe meer haast, hoe minder spoed. Pas zaten wij dan ook een minuut of drie, vier in den mast, of daar nam deze een zwaai, dat we beiden het van schrik uitschreeuwden en ons krampachtig aan de touwen vastgrepen. We dachten, dat het vaarttuig kantelen zou, in welk geval wij reddeloos verloren waren geweest. Dan . . . het schip richtte zich, toen het grond voelde, weer overeind en wij bleven een voet of wat boven de bruisende en schuimende golven zitten.

1) Touwen, die aan stuur- en bakboord worden achteruit gezet, om tot stevigheid van den mast te dienen.

„Hè!” zei de knecht met een zucht van verlichting, „daar dacht ik waarlijk, dat ons laatste uurtje geslagen had!”

„Nou, het scheelde niet veel,” gaf ik ten antwoord.

„’t Weêr begint toch mooi te bedaren,” vervolgde hij.
„Als ’t maar een beetje opknapt, zal er wel gauw een vaartuig komen opdagen, dat ons uit onze netelige positie bevrijdt. We liggen hier nog al in ’t vaarwater.”

„Dat is zoo. En ik heb alle hoop, dat we nog wel gered zullen worden. De Heere heeft ons, — en mij vooral — zoo zichtbaar beschermd, dat ik vertrouwen, dat Hij ons ook verder zal bewaren.”

„Zoo mag ik je liever hooren spreken dan vroeger, schipper!”

„Ja, jongen!” zei ik, „ik begin in te zien, hoe verkeerd ik gedaan heb en ik gevoel thans diep berouw over mijn ongelooft. O, ik gevoel het zoo, dat ik de kleinste zegening duizendvoudig verbeurd heb. Maar met Gods hulp wil ik van nu aan een nieuw leven beginnen. O, indien de Heere het behaagde, dat ik mijn jongen, mijn Obe, nog weer levend zou mogen terugzien!”

„En toen stortte ik voor het eerst sinds langen tijd mijn hart uit in een stil en vurig gebed tot God, en smeekte Hem mij niet te willen doen, naar hetgeen ik verdiend had, maar mij in Christus in genade te willen aanzien, en ook Zijn ontfermend oog over mijn jongen te willen laten gaan.

„Ondertusschen begon het langzaam aan te dagen. Hoog boven ons begonnen de sterren te verbleeken en in het oosten werd een lichte streep zichtbaar.

„Ik kreeg evenwel braaf last van de koude. De felle wind blies door mijn druipnatte kleeren tot op de huid. Ik zat te bibberen en te klappertanden en kon niet de minste beweging maken, om mij een weinig te verwarmen.

„Had ik nog maar eens met de armen flink om mijn rug kunnen slaan! Maar ik moest op zijn minst mij met één hand vasthouden.

„Mijn knecht, die scheen te begrijpen, hoe ik te moede

moest zijn, zocht mij weer aan de praat te krijgen. Hij zag wel in, dat afleiding het eenige middel was, waardoor mijn lijden eenigszins verzacht kon worden.

„Het was intusschen geheel dag geworden. De eerste stralen der morgenzon verguldden de toppen der om ons bruisende golven. Dit gezicht verlevendigde opnieuw onze hoop, daar wij eenige uren te voren niet hadden durven denken de zon nog eenmaal te aanschouwen.

„Daartegenover stond echter, dat ik mijn ledematen meer en meer van koude voelde verstijven. Moest ik nog langen tijd zoo doorbrengen, dan zou ik het niet uithouden. Ik kon mij ten laatste ternauwernood meer vasthouden.

„Zie, of je het jagersval ¹⁾ kunt te pakken krijgen,” zei ik tegen den knecht.

„Wat wou je er mee doen?”

„Dan moest je mij daarmee zoo'n beetje vastsjorren. Anders tuimel ik straks nog naar beneden. Ik begin zoo naar te worden.”

„Hij wist gelukkig het touw te grijpen en ik werd, zoo goed en zoo kwaad als het ging, aan den mast vastgebonden.

„Het werd tijd ook. 't Begon mij voor de oogen te schemeren en ik raakte langzaam aan mijn denkvermogen kwijt. Na een poos was ik gevoel- en bewusteloos.

„Van alles, wat er toen verder gebeurd is, weet ik niemendal. Toen ik voor de eerste maal de oogen weer opaloeg en tot kennis kwam, lag ik in de herberg te bed. En hoe 't toen gegaan is, zal de kastelein je gisteren stellig wel verteld hebben.

„Ja,” zegt Van der Zee.

„Nu, zooals je begrijpen kunt, hebben ze heel wat moeite gehad, om mij in de vischschuit te krijgen. Maar 't is met Gods hulp toch gelukt. En gistermorgen, om een uur of

1) Lijn, waarmee de boegspriet kan opgehaald worden.

vijf, zijn we naar Huizen gezeild. We waren er tegen elf uur. Natuurlijk wisten ze daar van boot noch jongen niemand. We gingen dadelijk de haven weer uit en nu naar Spakenburg. Daar konden ze ons evenmin eenige aanwijzing doen. Toen verdween bij mij de laatste hoop. In doffe moedeloosheid aanvaardde ik de terugreis. Ik had nu voor goed alle hoop opgegeven mijn jongen levend weer te zien. Diep terneergeslagen zat ik in het vooronder. Wel kwam ik niet meer als vroeger in opstand tegen Gods bestuur; wel gevoelde ik, dat ik den slag ten volle had verdiend, maar in weerwil daarvan viel berusting mij uiterst moeielijk.

„Toen wij dan ook dezen morgen weer in Hoorn aankwamen, mocht ik van geen troostwoorden hooren. Ze klonken mij als wanklank in de ooren.”

„Vertelde de kastelein je dan niet dadelijk, waar ik was, vader?” vraagt Obe.

„Neen, jongen! Dat zou misschien ook niet goed voor mij geweest zijn. Mijn lichaams- en zenuwgestel had de drie laatste dagen al zooveel schokken doorstaan, dat een plotse-linge vreugde wellicht hoogst gevaarlijk had kunnen zijn. De herbergier had dat begrepen en daarom viel hij niet aanstonds met de deur in het huis. Hij zocht mij zoetjes aan op het vernemen van het heuglijk nieuws voor te bereiden, en dat was heel goed van hem.”

„Maar, Stienstra!” sprak hij: „je moet nu nog niet heelemaal den moed laten varen. 't Zou immers best kunnen zijn, dat een ander de boot had opgepikt. Er zijn immers méér visschers, dan Huizer- en Spakenburger?”

„En toen ik ongeloovig en mismoedig het hoofd schudde, hernam hij: „Zou je er veel van gelooven, als daar nu eens iemand binnenkwam, die zei: „schipper, de boot is opgevischt, je zoontje is in leven!”

„Wel neen! Hij zou mij al heel deugdelijke bewijzen moeten leveren. En dan zou ik het nog niet goed gelooven

kunnen. Ik zou hem eerst gezond en wel vóór mij moeten zien."

"Meen je dat werkelijk, schipper?"

"Wel zeker! Maar wat geeft het, of we zoo al praten? Dat zijn immers maar ijdele hersenschimmen!"

"Jongen, Stienstra!" zei een visscher, die zich ook in het vertrek bevond, "God is toch almachtig. Hij heeft je al in zooveel Zijn genadige, bewarende hand getoond; zou het nu voor Hem te wonderlijk zijn om ook je kind te redden?"

"Neen, zeker niet, dat ben ik geheel met je eens; maar het schijnt toch wel, of blijdschap hier op aarde niet meer mijn deel mag worden."

"Zóó mag je niet praten. Kom, je bent een man; ik zal het je zeggen: Je zoon leeft. Hij is in Amsterdam!"

"'t Kan niet waar zijn," riep ik uit, "o, spot toch niet met mijn smart!

"En toch is 't zoo!" zeide nu de kastelein.

"En nu verhaalde deze mij, wat er sedert mijn afwezigheid was voorgevallen. Ik luisterde als in een droom. Het scheen mij alles zoo wonderbaar! Ik kon het mij niet goed voorstellen.

"Eindelijk barste ik uit in een vloed van tranen. Wat smart en ellende nooit hadden vermocht te doen, dat deed thans de vreugde.

"Als een zachte lenteregen daalde in mijn door leed en hartzeer zoo gefolterd gemoed een gevoel van onuitsprekelijke dankbaarheid. Ik moest mij een oogenblik afzonderen, om in het gebed aan mijn overkropt gevoel lucht te geven. „O, Heere, smeekte ik, „vergeef mij mijn ongelooft; verteedeer meer en meer mijn hart onder Uwe hand, reinig en heilig Gij mijn harte tot Uwen wil en tot Uwen dienst. Hoe zal ik de weldaden vergelden, die Gij aan mij hebt bewezen?"

"Toen ik weder in het vertrek teruggekomen was, wilde ik dadelijk op weg om den verloren zoon weer te ontmoeten. Maar de kastelein hield mij terug.

„Je zult nog een paar uur moeten wachten. Vóór dien tijd vertrekt er geen trein naar Amsterdam. Weet je, wat je in dien tijd doen moest? Ik geloof, dat moeder de vrouw het middagmaal zoo aanstonds klaar heeft. Nu blijf je bij ons eten. 't Kost je niemendal, hoor! evenmin, als ik voor je logies van gisternacht iets wil hebben. Zooveel heb ik nog wel voor mijn medemensch over!”

„Het hielp niet, wat ik er ook tegen inbracht; ik moest mee eten. En om je de waarheid te zeggen: het smaakte mij beter, dan ik gedacht had. Ik had dan ook de laatste twee dagen niet veel trek in eten gehad.”

„Dat is te begrijpen,” zegt Van der Zee.

„Wat vielen mij echter die twee uur wachters geducht lang, hoewel de menschen alles deden om mij den tijd te korten. Doch ten langen leste begon de tijd op te schieten. Ik kuierde op mijn gemak naar het station en was speedig naar hier onderweg.”

„Nu,” zegt Van der Zee, „ik moet zeggen, dat ik met alle aandacht naar het verhaal van je lotgevallen heb geluisterd. Alles is boven bidden en denken gelukkig afgelopen. En 't doet mij genoegen, van je gehoord te hebben, dat je Gods hand in dit alles hebt leeren opmerken.

„En hoe denkt ge nu verder te doen?” vraagt Van der Zee verder, „Zou er nog wat van je schip terecht komen?”

„Nu, als het weér een beetje wil meewerken, dan zou ik gelooven van ja. Het vaartuig was wel niet jeugdig meer, maar toch nog sterk en goed onderhouden. Verleden jaar heb ik er nog zeshonderd gulden in vertimmerd. Ik begrijp niet, hoe het zoo opeens lek is geworden. We behoefden bijna nooit aan de pomp te tasten.”

„Misschien is er wel een tengel¹⁾ losgeraakt.”

1) Een tengel is een dun reepje hout, dat bij oude schepen tusschen de naden gedreven wordt, waar deze te wijd zijn geworden, om dicht gebreeuwd te worden.

„Dat zou ik het liefst gelooven. Te meer, omdat wij dadelijk zulk een massa water maakten. Hoe 't zij, we probeeren of we de tjalk weer boven water kunnen krijgen en dan zullen we meteen wel zien, waardoor het lek ontstaan is.”

„'t Beste zal zijn, dat je maar zoo gauw mogelijk aan 't werk gaat. De winter is ophanden.”

„Juist! Ik zal er morgen dadelijk werk van maken. Als alles meeloopt, dan kunnen we over een dag of wat met het schip aan de werf zijn.”

Nog lang bleven Van der Zee en Stienstra dien avond met elkander zitten praten. Maar den volgenden morgen keerde laatstgenoemde per eersten trein naar Hoorn terug. Obe zou echter nog eenige dagen bij Van der Zee aan boord blijven, totdat het schip van zijn vader gelicht en aan de werf gebracht zou zijn. Dat was den vorigen avond zoo afgesproken.

Sinds gaat alles weer zijn ouden gang. Schipper Stienstra vaart tegenwoordig, evenals vroeger, met aardappelen van Harlingen naar Amsterdam. Alles is weer bij 't oude, behalve Stienstra zelf, die een geheel ander mensch geworden is. Bij hem is het oude voorbijgegaan en is alles nieuw geworden.

En dikwijls, wanneer hij aan het werk is, of rustig in het achteronder van zijn vaartuig terneder zit, wordt zijn gemoed vol en springen hem de tranen in de oogen, wanneer hij denkt aan de goedertierenheid des Heeren, en de bewarende hand Gods over hem en zijn kind, en stort hij in stil gebed zijn hart uit voor Hem, Die alles zoo wel heeft gemaakt.

